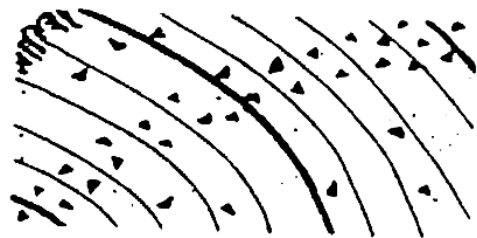
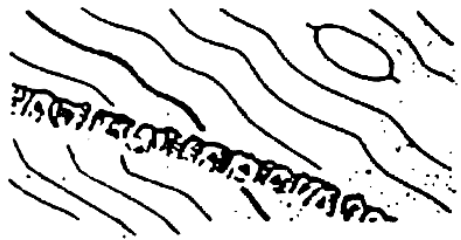

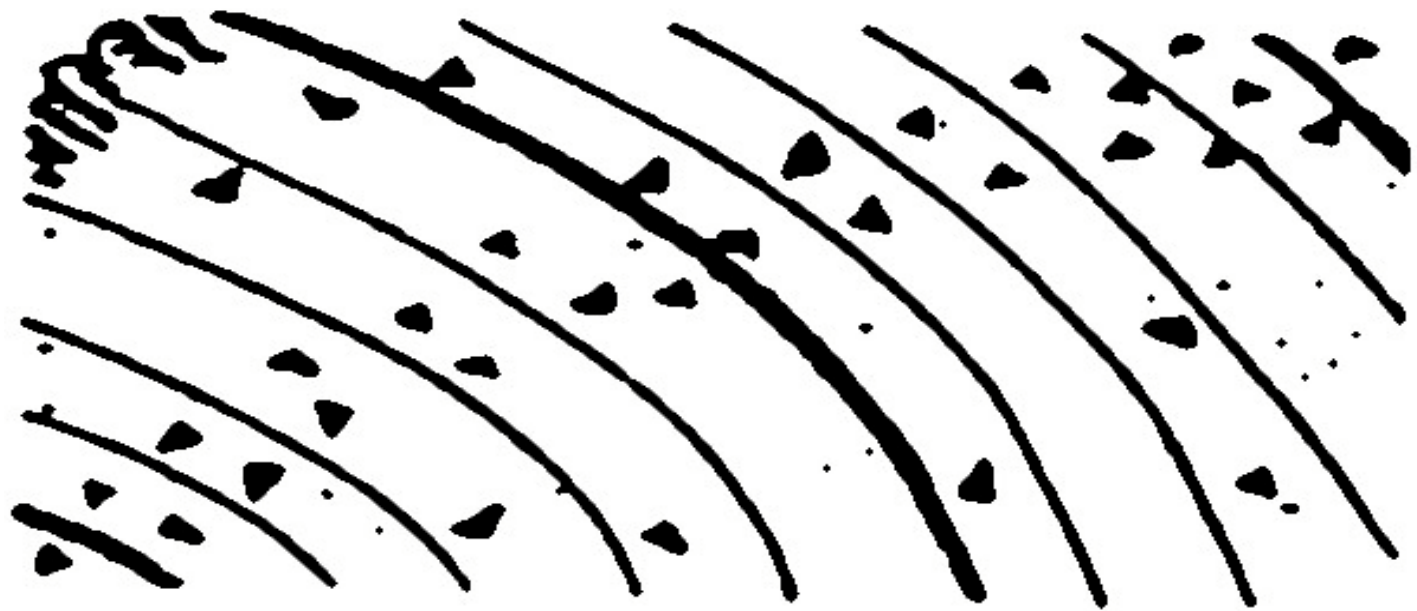
KOPU

Lukáš Henzl

Jacob Heinz

2004

KOPU

Lukáš Henzl

Jacob Heinz

Věnováno všem kopáčům

Nakladatelství

jednoho lukina

I.

Kopu. Kopu stále dál, i když by se mohlo zdát, že mám nakopáno. Naopak – soustavně se odhodlávám k většímu kopáčskému úsilí. Kopu pro samou podstatu a proto, že se nesmím nechat brzdit malicherností. Jo, tak je to. Jednou tu může stát třeba plaketa, že vzdor všem a všemu jsem tu kopal dál, ale teď mě nic takového nezajímá. Kopu ze vzdoru a tuplem na truc proti mineralogické společnosti a vůbec proti všem, když už jsem u toho. Když drobná osobní anarchie, tak pořádně, ne?

Nad počátkem svého kopání se teď usmívám. Ale začátek by zůstal stejný tak i tak a tohle je dávná historie.

Popíšu Vám teď jeden večer, už je to nějaký čas, ale snad si to celé vybavuji dobře. Zpětně to vidím asi takhle:

V sále s mnoha lidmi jsem se pokoušel ovládnout svou náhlou touhu kopat. É, mineralogická společnost a její banquet. Hromada idiotů, kteří do Země nikdy nekopli ani špičkou boty. ”Žádné velké přípravy, začni kopat hned, tady a rovnou a basta.” Tohle jsem si říkal, jo. Momentální výmluvy: neměl jsem po ruce žádný vhodný nástroj a jedině, čím jsem disponoval, byla lžice ze zeleninového salátu, poklidně měknoucího ve velikých mísách. Mísy, kol nichž se točila ta mineralogická banda. Chlapíci se navzájem titulovali všemi dosaženými hodnotami. Nízká společnost. Jediný, kdo z nich vystupoval do popředí a který plně porozuměl mému počínání, byl doktor Burdié. Objevil se v pravou chvíli, ale tuším, že po mém zmizení ze sálu se zase věnoval svým úvahám, pil to nedobré Chardonnay a záležitost s mladým kopáčem se mu přetavila v jeho vlastní sentiment. Zůstal tam. Já nemohl.

Nikdo netušil o mé touze a divoké představě kopáčského činu. Lžicí ze zeleninového salátu jsem zkoušel parkety sálu a pletl se pod nohama ostatním, předstírajíc, že hledám spadlou olivu z chlebičku, který spáchala ještě s několika dalšími pikantnostmi sama manželka předsedy mineralogické společnosti. Žena vcelku pohledná, však ověšena kameny dost chladná a nudná. Ha, myslel jsem že vytvářím alespoň dojem vděčnosti jejímu gastronomickému umu když už se tu na téhle akci můžu zadarmo najíst a napít. Místo pitomé konverzace jsem se pohyboval skloněn blízko parketám. Bez té olivy by chlebiček byl neúplný, že? Nevím, nakolik jsem nedokázal skrýt svou náhlou potřebu ku kopání, ale když jsem lžicí poklepal na parkety a co chvíli prohlásil: "Chlebičky paní Le Brunové jsou výtečné", zatímco ty chlebičky mi byly srdečně ukradené, mohlo se stát takové počínání brzy dost nápadné. Mohlo: to byla jen představa. Nakonec jsem si řekl, že takhle to nepůjde. Za celou dobu jsem nenašel

jedinou skulinu, jedinou porušenou spáru, nějaký kaz, nic, kde by bylo možné lžicí začít hloubit. Sakra! Parkety byly jak zrcadlo lesklá plocha bez jediné oděrky. A lžice ze zeleninového salátu se mi zdála k mé potřebě kopání stále méně vhodná. Narovnal jsem se a snažil se skrýt své rozrušení.

Jo, měl jsem prostě neovladatelný pocit, že jestli se neprokopu jinam, tak tam přijdu o rozum, přijdou chlápci, "Tak copak, pane?" a už mě odvádějí a kde je kopáč, che? Opakoval si jak z minimalistické opery: Co si počít? Jak dál? Co si počít, jak dál? Hek. Přeci tu nebudu nečinně stát? Musím začít kopat, kopat a tím jedine se oddělit. Oddělit.

Já Vám řeknu: toužil jsem po hloubce, po živoucnosti kamenů, po naplnění a ne tam na té hromadné žranici jen poslouchat mineralogickým řečem. Zní mi to dneska jak z komixu. Ale k takovému poznání třeba se dokopat.

Abych alespoň nějak dal průchod svým emocím, začal jsem tenkrát lžicí kopat v zeleninovém salátu, ale to nic nebylo, salát jsem za chvíli vykopal.

Doktor Burdié mě už nějakou chvíli pozoroval. Když jsem vyhraboval téměř celý obsah salátu a nervózně se rozhlížel po celém sále, přistoupil doktor Burdié potichu ke mě, uchopil mě za rameno a odvedl stranou, k dlouhým rudým závěsům u bočního vchodu, méně frekventovaného, méně hlučného a nablízku žádných mineralogů. Naklonil se ke mě a řekl ztišeným hlasem:

”Mladý muži, naprosto vás chápu. Vaše touha ku kopání je na Vás patrná přestože se jí snažíte skrýt. Zcela chápu - je to silnější, ano, a toto prostředí není této touze právě nakloněno.

Mladý muži, utište se. Já sám jsem mnohokrát pátral po parketách tohoto sálu, však skulinku v té strohé dokonalosti nenajdete. Podlaha je jako zrcadlo bez jediné oděrky. Považte honosnost tohoto sálu. Hlavní

představitelé mineralogického oboru tu chodí v korzech. Vidíte jejich ženy, mladý muži: To dokáže neustálá přítomnost mineraloga! Mladý muži, bylo by velmi obtížné kopat právě zde, zvláště proto, že byste svým počínáním vzbudil pozornost a jistě by se objevil někdo, kdo by brzy přivolal ochranný sbor. Byly by z toho zřejmě jen nepříjemnosti. K sluchu zde přítomných se může donést zvěst, že v sále je přítomen nějaký nový člen, který je schopen v jedné nepozorované chvíli začít kopat. Kopat – co ho to jen napadá!

Ach přáteli - zde přímo v sále je nemožno začít se přibližovat kamenům. A také – považte – obyčejnou lžicí od salátu byste toho zde moc nevykopal. Myslíte: správně použít lžici, prorazit skulinou pod parketami... ale viděl jste sám, že je to utopie.

Já sám jsem se kdysi dávno skláněl nad těmito lesklými parketami, taktéž jsem hledal nějaký kaz v tom dokonalém řazení dřevěných prkének přes sebe. Nic. A navíc – to

i Vám se jistě bude zdát velmi zábavné – v rukou jsem pevně držel obyčejnou čajovou lžičku! Považte: s tou bych se mohl odvážit kopat leda tak v květináči, pokud by v tomto sále nějaké květináče byly, nemluvě o tom, že tu nejsou ani žádné květiny. Květiny ani nic jiného, dýchajícího: vidíte tváře zde přítomných žen? Těm k jejich vzhledu stačí právě ona jediná dekorace: opály, drahé kameny, které pro ně jejich manželé vykoupili. Vykoupili na dražbách. Jistě jste viděl náramek paní Le Brunové: statek, kráva, holubník, kůlna plná dříví, deset hektarů lesa, přilehlé polnosti, rybník i s porybným, několik kaprů v onom rybníce, celodenní klid. Vy toužíte po vůni takové země, ale ty opály jdou cítit jen parfěmy. Mineralogický spolek počítá cenu opálů v lokalitách, kde se vážení pánové nikdy neobjeví. Směnka, smlouva o pozemku a odpolední matiné – taková je cena kamenů, které nosí zde přítomné dámy tolik na odiv.

Kopat, ano, to jediné můžete a musíte učinit. Ale nedocílíte toho lžicí, kterou jste uzmul z těch velikých mís, jež pouze budí dojem pravého fajánsu. Musíte si opatřit daleko větší a pevnější kopací nástroj ...”

”Vy víte, kde takový nástroj lze sehnat ?” skočil jsem mu do řeči, náhle, nepřipraveně. Doktor Burdié se na mě upřeně podíval a pousmál se. Pak se mírně přiklonil a řekl s vážností v hlase:

”Příteli, existují obchody s kopacím náčiním, ba dokonce obchody s nočním provozem, ba co víc – přímo vedle tohoto paláce je v jednom dvoře skryt velmi dobře vybavený obchod s kopacím náčiním.”

”No to snad ne...” neudržel jsem se, ale pak se rozhlédl a o něco tišeji dodal: ”Zde vedle paláce plného této mineralogické lůzy existuje místo, kde veškeré předměty jen dychtí, abych se jich chopil a činil, co je mou nejvlastnější potřebou? Utajovaný obchod? Kde?”

Byl jsem opět rozrušen a svíral v ruku lžici. Pod mýma nohama byla Země, k níž jsem se chtěl přiblížit a všechno zatím bylo jen takové oddalování – ale člověk nesmí být zbrklý.

Řeč doktora Burdié mě zcela ochromila. Stáli jsme oba skryti před zraky přítomných a veškerý ruch mineralogického banketu byl pozadím. Zde se něco odehrávalo. Mělo tomu tak být. Zde stál doktor Burdié, s kterým jsem na mineralogických setkáních vždy prohodil jen pár slov. A tento člověk byl náhle jako živoucí vlastník touhy ku kopání, jakou jsem v sobě nedokázal popřít já. Doktor Burdié se mi náhle vyjevil jako evangelista, hlásající stejnou víru, jaké jsem já sám tento večer propadl – víru v nutnost kopání!

Byla jediná možná otázka, na kterou jsem se mohl nyní zmoci:

”Pane Burdié, vy...vy sám jste... někdy...kopal ?”

Opět se mi zahleděl upřeně do očí a tváří mu proběhl letmý úsměv. A pak se zahleděl kamsi mimo a zvolna mi odpověděl:

”Ano, já sám jsem jednou kopal. Bylo to už dávno, ale ten zážitek v sobě nosím stále jako klenot. A možná, příteli, jsem tenkrát mohl kopat více, možná jsem tušil, jaké zákonitosti kopání odhaluje, možná jsem se jen přiblížil tajemství, jaké v sobě skrývá hlína a kameny. Ach – ten rachot, ten pach! Tajemství se odkrývají, Země a Vesmír jsou Vám nablízku, jen je nakopnout! Mohl jsem víc, mohl i míň, člověk byl mladý, ale co. Už se víc nedozvím.

Víte – býval jsem dřív vášnivým ornitologem. Hodiny a hodiny jsem trávil na útesech a pozoroval ptáky. Dokonce jsem si kvůli tomu opatřil i triedr. Ale z ustavičného zaklání hlavy mě začalo bolet za krkem a v šíji. Cvičil jsem různé protahovací cviky, ale nic nepomáhalo. Tak jsem svěsil hlavu dolů. A uviděl jsem to, oč jsem se celou tu dobu ochuzoval – kameny. Bylo to

jako pocit znovunalezení. Kopal jsem do kamenů a ta činnost mě rozjařovala. Konečně pohyb, ano! Bral jsem kameny a házel je po ptácích. Takový vyrvál a najednou byl klid. To bylo ono! A začal jsem se kamenům věnovat více: mnohokrát jsem s nimi rozbil nějaké sklo a vyvolal doma nejednu manželskou hádku. Život byl náhle pestřejší, žádné věčné vyhlížení opeřenců a bolesti za krkem.

Ale uvědomoval jsem si jasně, že pro živoucnost kamenů, v nichž se skrývalo mě neznámé tajemství, musím učinit víc. Začal jsem se o kameny zajímat více, objevil jsem tuto mineralogickou společnost, myslel jsem si, že jsem učinil hodně pro mé poznání kamenů a Země. Byl to ale omyl! Uvědomění se dostavilo záhy: Musím kopat! To mi znělo hlavou. Už jsem nevěděl, jak dále na setkáních mineralogického společenství, kde jsem marně doufal ve společnou kopáčskou vycházku, skrýt svou vášeň. Prožíval jsem zklamání – nedočkal jsem se žádné

rady, jak kopat, ba naopak vše se točilo kolem záležitostí, jak dané kameny, již vykopané, zpeněžit. Neúnosné. Opatřil jsem si tedy krumpáč. A jednoho dne, pro mě dodnes cenného nade všechny dny, jsem vskutku kopal! Kopal do Země a dotkl se jejích tajemství. Nikdy na to nezapomenu! Pak už jsem se ke kopání nikdy víc nedostal, stále mě něco zdržovalo, odrazovalo, síla se vytrácela. Ale ta noc je ve mně skryta jako nejdražší opál ve vrstvách zkamenělého uhelného prachu. Pro mě onou nocí vše začalo i skončilo zároveň!”

Výraz doktora Burdié byl zasněný a mířil někam zcela mimo sál. Ano, jeho pohled mířil někam hluboko, dolů k Zemi, kde kameny promlouvají a hlína Vás zavazuje tajemnou mlčenlivostí o své prapodstatě. Zmocnilo se mě neovladatelné rozrušení.

Náhle mě doktor Burdié uchopil oběma rukama za má slabá ramena, mírně mnou zacloumal, až jsem pocítil, s jakým důrazem míní slova ke mně řečená ve vši

důležitosti, ucítil jsem také koňak, ale neodvažoval jsem se pochybovat. Burdié svým zastřeným hlasem, blízko mé tváři, dívajíc se mi upřeně do očí, pronesl:

”Příteli běžte, pospěšte si, jste mladý a plamen kopáčské touhy Vám plane v očích. Jste k tomu předurčen, vy můžete kopat více, než kam jsem to dokopal já onu noc tenkrát, Vy poznáte tajemství, která skrývají kameny, Země a Vesmír. Zákonitosti, které dlí tak vysoko, či spíše – hluboko, pod tímto nízkým mineralogickým pachtěním. Neztrácejte ani vteřinu, příteli! Běžte, je nejvyšší čas!!!”

Cítil jsem, jaká síla do mne z rukou doktora Burdié přechází. Taková energie, již jsem před chvílí, rýpajíc se lžicí v zeleninovém salátu, již pozbyval. Doktor Burdié mě rukou mírně povystrčil ze sálu, již jsme možná vzbuzovali pozornost. Ještě mi však stihl říci podstatné informace:

”Obchod s kopáčským náčiním najdete ve dvoře Rue de la Madelaine číslo čtyři. Je příhodné pořídit si větší nástroj, nejlépe krumpáč, možno i další pomocné nástroje.

Obchodník Vám jistě rád a ochotně poradí, který nástroj je nejvhodnější a nejkvalitnější. Kopat je dobré začít na volnějším prostranství než někde v místnosti. Chodník není vhodný, ačkoliv se tak zprvu může zdát. Naopak ideální ku kopání je například zahrada či pole, lépe neorané. Ale to vy sám vycítíte, kde bude nejlépe s kopáním začít.

Nyní utíkejte! Budu na Vás myslet, budu se za zdar Vašeho kopání modlit. Sílu, sílu příteli a pevnou víru. Sbohem!”

Vřelý stisk rukou a již jsem opouštěl sál a ocítl se uprostřed červenajícího se večera. Ano, jdu, musím, mé poslání je nad slunce jasnější:

JDU KOPAT!!!

II.

Kopu. Kopu stále dál i když už jsem vykopal mnoho kamenů. O to více mě začala lákat samotná hloubka. Ano – kameny byly živoucí, ale zde pod povrchem čas ubíhá úplně jinak. Odhalil jsem skryté zákonitosti kopání.

Když jsem vyběhl z paláce, kde probíhal onen trapný mineralogický banket, vtrhl jsem rovnou do dvora Rue de la Madelaine č.p. 4. Na konci dvora světlo prosklených dveří. Otevřel jsem: Óóóóóóóóóóóó – jaký to veliký utajovaný obchod. Všechny možné pomůcky ke kopání! Oči mi přecházely: Nějaké větší lžice zcela bokem, dále

však motyky a motyčky, pohrabáče, rýče, lopaty a lopatky, různé okopávače a nakonec – veliké krumpáče. Byl jsem u vytržení!

Obchodník tu byl hned, přivřel za mnou dveře, ještě nahlédl do dvora, trochu s obavou ve tváři. Pak se otočil na mne a vyladil pravý obchodnický úsměv:

”Dobrá večer, pane. Čím Vám mohu posloužit?”

Lačně jsem hltal očima tu spoustu nástrojů, že jsem se sotva upomněl mu na jeho pozdrav odpovědět. Spěšně jsem vyhrkl:

”Víte... víte... chtěl bych kopat, kopat teď hned, okamžitě, ale, víte... nerozumím moc těm nástrojům a... jaké neuvěřitelné množství jich tu máte. Ach...”

”Chce pán nějaké nástroje doporučit ? Jak moc miníte kopat ?”

”Co nejvíc, tento večer nebo nikdy! Víte – byl jsem na setkání mineralogické společnosti, ale...”

Obchodník mě v mžiku přerušil v mé řeči a ukázal prstem na svá ústa, posunkem ruky ke mě a hlavou pokynul přitom ke dveřím. Složitě, neb jasně gesto - ilegální činnost!

”Prosím pane, naprosto Vás chápu, jen potichu, víte, můj obchod... nejsem jaksi... veden v... Zkrátka: můj obchod je tak trochu tajný, tak bych nerad... chápejte...”

Pokynul jsem mu na srozuměnou a on pak ožil a pokračoval v slibném získání zakázky: ”Tedy říkáte, že chcete kopat co to půjde?”

”Ano. Totiž doktor Burdié...”

”Ach, vy znáte doktora Burdiého. Hned jsem si to myslel. To on Vám jistě můj obchod doporučil. Ano, chápu... je to už ale tak dávno...”

Jenže já jsem už moc neposlouchal. Zkusmo jsem totiž uchopil malou motyčku a začal jí tlouci o podlahu, která zde byla hliněná. No ano – byla to přímo Země! Hlína odskočila, och, jaký to slastný pocit mnou náhle projel od

hlavy až k patě, ještě jsem si kopnul... je to tady, nic mě nezastaví! Rozpřáhal jsem se k další ráně, když už kontury obchodu s kopáčským náčiním ztrácely na konkrétnosti, zarýval jsem se motyčkou do drsné podlahy, ach, již jsem viděl několik kamenů, ach... a obchodník mou ruku zadržel před dalším úderem:

”Ale pane, prosím Vás, zde ne, můj obchod – je to to jediné, co mám a navíc – ta motyčka je malý nástroj, vy potřebujete větší!” Podal mi veliký krumpáč, k tomu středně velkou lopatu, malé hrabičky. Nástroje pevné, blyštivé, k tomu ještě plastový kbelík. Uchopiv ty nástroje, ovládla mě definitivní rozrušenost, v níž jsem nebyl schopen stát na místě a dupal jsem pravou nohou do země. Obchodník pokračoval:

”Toto zde jsou kvalitní nástroje, z velmi pevné a tvrdé oceli. Je to vskutku to nejlepší, co mám na skladě. Potězkejte.”

Krumpáč v mých rukou: "To je ono !" Téměř jsem vykřikl. Opět jsem se rozpráhl k ráně, div že jsem nepokácel regál s řadou lopatek o bohaté rozměrové škále. No, chápu, trochu jsem to přeháněl, obchodník mě zadržel v mém úsilí rozbořit mu krám hned ze začátku. Dodnes se divím, že se mnou měl takovou trpělivost, ale asi na to byl u svých zákazníků zvyklý. Mluvil na mě s trochu chlácholivým a domlouvavým tónem: "Prosím tiše, pane, uklidněte se, hned Vám řeknu, co dál."

Vytáhl jsem z kapsy obálku plnou bankovek. Ty peníze jsem dostal jako grant od mineralogické společnosti abych za ně vykoupil mnoho drahých kamenů. Nikdy! Vyndal jsem peníze z obálky, dal je obchodníkovi. Zajiskřili mu oči. Obálka byla natržená, bylo na ní logo mineralogického spolku a já ji pomalu mačkal v ruce a pak ji vyhodil do blízkého koše. Cítil jsem takové uspokojení, když jsem předal peníze obchodníkovi a očividně i on byl s částkou spokojen:

"Ach pane, jste štědrý, to snad ani..."

"Jen berte, berte, příteli. V rukou třímám svobodu, nenahraditelnou penězi." V ideálním případě by k mému výroku zazněla slavnostní hudba nebo tóny varhan a slzy štěstí. Nebo: Muž a krumpáč – záruka svobody - výjev sociální, ne nepodobný budovatelskému.

"Mám Vám nástroje zabalit, pane?"

"Nikoli, jdu, jdu kopat, nyní jsem smířen a připraven k té věci!"

"A již víte, kam půjdete kopat?" optal se obchodník nesměle.

"Musím co nejrychleji najít vhodné místo!"

"Ano, ano. Víte... mám tu za dvorkem takovou malou zahradu a když půjdete kousek dál, je tam pole..."

"Neorané?" skočil jsem mu do řeči.

"No, leží ladem, nic tam není. Pro Váš záměr snad..."

"Ideální!" vykřikl jsem a pak se zas ztišil, vida obchodníkův výraz. Vůbec za celý ten večer jsem se

nedokázal dost mírnit ve svém hlasovém projevu, zatímco kol mě se opatrně, vedeno neblahou zkušeností, šeptalo. "Zaveďte mě na své pole, prosím, rychle."

Vyšli jsme oba ven, já v rukou potězkával krumpáč a pomalu se sžíval s onou pevnou dřevěnou násadou a pozoroval jsem odlesky na hranách krásného kovu. Obchodník mi pomohl se zbytkem nástrojů, řekl mi ve zkratce a logicky, k čemu slouží. Již jsem všechno věděl, již jsem nic nepotřeboval.

Zavedl mě na pole za zahradou. Smrákalo se a pole bylo jak tmavé moře, černě hustá, země vlhká, hlína se lepila na podrážky. Nasál jsem zhluboka ten pach hlíny. Obchodník tiše položil nástroje a já stál, pozorujíc tu černočernou zem a na obzoru červenající se mraky, brzký příchod zvláštní a magické noci.

"Prosím, zde. Jen bych Vás pane ještě rád poprosil, přestože chápu, že to zřejmě pro Vás nebude lehké: Zda by

jste nemohl kopat se vši opatrností a tichostí. Opět to připomínám, ale nerad bych..."

"Spolehněte se, příteli, budu nehluký, co to jen půjde." (Později jsem zjistil, že právě toto při kopání moc nejde, ale má slova měla v danou chvíli svůj účinek.) Obchodník mi potřásl rukou, kterou jsem pro ten okamžik spustil z rukojeti krumpáče: "Mnoho štěstí, pane, rád jsem Vás poznal... a... mnoho síly a pevnou ruku... Sbohem!" A otočil se odešel.

Osaměl jsem na tom tmavém poli. Postavil jsem se přímo. Zhluboka dýchal. Přivřel oči. Červená obloha, tmavý lán. Uchopil jsem krumpáč a zkusmo jím máchnul ve vzduchu. Ten zvuk! Ano, to půjde!

Rozpřáhl jsem se. Krumpáč zasvištěl vzduchem a zaryl se do hlíny. Ano!

(NEUVĚŘITELNÝ POCIT).

Do prdele se vším, je to tady a já jsem na to přišel! Po
těch mnoha letech na těch debilních mineralogických
setkáních. Odplivl jsem si. Anarchistický pocit svobody:
JÁ KOPU!

Jo, to Vám říkám, opřel jsem se do toho pořádně. Jako
fakt pořádně. Věděl jsem, že mě čeká dřina a vykoupení.
Pot a vztek a krása. Jo.
Udeřil jsem do Země.
A znovu. A znovu.
Země se rozevírala.
Kameny se přibližovaly.
Hlína šeptala.
Ve spáncích mi bušilo a při každé ráně jsem cítil uvolnění
nezměrné energie:

JÁ KOPU!

KOPU!!!

konec první části

sledujte další volné pokračování v příštím sešitě

Lukáš Henzl Jacob Heinz
Nekopu

Ptejte se u svých knihrozdavačů v průběhu léta a podzimu 2006

KOPU

Lukáš Henzl
&
Jacob Heinz

Vydalo
Nakladatelství jednoho lukina
v kapesní edici 10 x 10
jako svou několikátou publikaci.
Vlastním nákladem
Výtisk č.

Tento sešit vychází bez podpory
Ministerstva kultury ČR i EU
Odborná spolupráce Lukas Heinz
Ilustrace: Kartografie Praha
Tisk V Brně v parném červnu 2004

